

LIETUVOS BANKO FINANSŲ RINKOS PRIEŽIŪROS TARNYBA

Centrinių kredito unijų ir kredito unijų
vadovams

Pagal adresatų sąrašą

DĖL PINIGŲ PLOVIMO IR TERORISTŲ FINANSAVIMO RIZIKŲ KREDITO UNIJŲ SEKTORIUJE

Lietuvos bankas, siekdamas nustatyti ir įvertinti kredito unijų sektoriaus patiriamą pinigų plovimo ir teroristų finansavimo (toliau – PP / TF) riziką, atliko kredito unijų (centrinių kredito unijų ir kredito unijų) (toliau – kredito unijos) Lietuvos bankui pateiktų duomenų analizę (ataskaitinis laikotarpis – nuo 2019 m. sausio 1 d. iki 2019 m. gruodžio 31 d.). Atliktos analizės rezultatai 2020 m. III ketv. buvo pristatyti kredito unijų atstovams vykusiame atitikties susitikime.

Šiuo raštu atkreipiame kredito unijų vadovų dėmesį į Lietuvos banko atliktos PP / TF rizikų vertinimo analizės rezultatus ir į tai, kad kredito unijos, vykdydamos veiklą, turėtų užtikrinti, kad PP / TF rizika būtų tinkamai nustatoma ir vertinama, ir būtų imamasi tinkamų ir proporcingų priemonių PP / TF rizikai valdyti.

Pažymime, kad, atlikus kredito unijų pateiktų duomenų analizę, pastebėta, kad pagrindinės PP / TF rizikos kredito unijų sektoriuje yra susijusios su mokėjimo operacijomis grynaisiais pinigais bei klientų, kurie yra politiškai paveikiami (pažeidžiami) asmenys, keliama rizika.

Analizės metu nustatyta, kad kredito unijos turėtų skirti daugiau dėmesio vidaus kontrolės procedūroms, susijusioms su klientų rizikos vertinimu. Pateiktais duomenimis, daugiau nei 90 proc. kredito unijų sektoriaus klientų 2019 m. buvo priskirti prie vidutinės rizikos grupės, 9 proc. sektoriaus klientų buvo priskirti prie mažos rizikos grupės ir tik 1 proc. sektoriaus klientų buvo priskirti prie didelės rizikos grupės. Pažymėtina, kad toks klientų rizikos grupių pasiskirstymas sektoriuje gali indikuoti, kad kliento rizikos vertinimo procedūros gali būti nepakankamos ir (arba) neefektyvios, nes nėra tinkamai nustatomi ir vertinami kliento, produktų arba paslaugų, geografinio regiono ir kitų rizikų veiksniai.

Atlikta analizė taip pat parodė, kad kredito unijos, vykdydamos kliento dalykinių santykių ir operacijų stebėseną, 2019 m. operacijų stebėsenos sistemose buvo nustačiusios vienodą operacijų stebėsenos kriterijų skaičių – 13 arba 42, tai leidžia daryti išvadą, kad stebėsenos kriterijai buvo nustatyti neatsižvelgiant į kiekvienos kredito unijos specifiką ir PP / TF riziką, su kuria susiduria konkreti kredito unija. Kadangi pagal nustatytus kriterijus ataskaitiniu laikotarpiu kai kurių kredito unijų operacijų stebėsenos sistemose nebuvo sugeneruota jokių informacinių pranešimų arba informacinių pranešimų skaičius buvo labai mažas ir tik labai maža dalis šių pranešimų buvo pagrindas pradėti vidinį tyrimą (ar) ir taikyti PP / TF prevencijos priemones kliento atžvilgiu, kredito unijos turėtų atkreipti dėmesį į tai, kad kliento dalykinių santykių ir operacijų stebėsenai turi būti vykdoma efektyviai.

Atsižvelgiant į tai, kad kai kurios kredito unijos Lietuvos bankui nepateikė duomenų, susijusių su kliento tapatybės nustatymo metu pateiktos informacijos atnaujinimu, teigtina, kad ne visos kredito unijos tinkamai įgyvendina teisės aktuose nustatytą reikalavimą peržiūrėti ir atnaujinti kliento informaciją.

Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos Respublikos nacionalinio pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizikos vertinimo ataskaitoje¹ (toliau – NRV), paskelbtoje 2020

¹ Lietuvos Respublikos nacionalinio PP / TF rizikos vertinimo ataskaita, 2020 m.
http://www.fntt.lt/data/public/uploads/2020/05/final-nra_lt_v3.pdf

m. gegužės 28 d., kredito unijų sektoriuje buvo išskirta grynųjų pinigų rizika, o sektoriaus suvokimas apie PP / TF rizikos valdymą buvo įvertintas kaip silpnas. NRV pinigų plovimo rizikos lygis kredito unijų sektoriuje buvo įvertintas kaip didesnis nei vidutinis (2,6 balo), teroristų finansavimo rizikos lygis įvertintas kaip mažas (1 balas).

Atsižvelgdami į Lietuvos banko atliktos kredito unijų duomenų analizės rezultatus bei NRV nurodytą informaciją, šiuo raštu pažymime, kad kredito unijos, įgyvendindamos Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo reikalavimus, siekdamos tinkamai valdyti PP / TF rizikas bei užkirsti kelią pinigų plovimui ir teroristų finansavimui, **turėtų nuolat vertinti kredito unijose nustatytą vidaus kontrolės procedūrą, susijusių su kliento ir naudos gavėjo tapatybės nustatymu, kliento ir naudos gavėjo informacijos atnaujinimu, kliento lėšų kilmės nustatymu, nuolatine kliento dalykinių santykių ir operacijų stebėseną, visos veiklos PP / TF rizikos vertinimu, kliento PP / TF rizikos vertinimu, efektyvumą ir stiprinti PP / TF prevencijos priemones.**

Kredito unijos turėtų skirti ypač daug dėmesio darbuotojų supažindinimui su PP / TF prevencijos reikalavimais ir PP / TF rizikų valdymu, taip pat darbuotojų mokymui atpažinti veiksmus, kurie gali būti susiję su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu.